

Fóthi Erzsébet

KONTINUITÁS ÉS/VAGY MIGRÁCIÓ?

Embertani kérdések és eredmények a Kárpát-medence népességtörténetében

A Kárpát-medence benépesedése évezredekken keresztül zajló folyamat volt, melynek során minden égtáj felől érkeztek ide népek. Biológiai-genetikai értelemben az összes ideköltöző, majd asszimilálódó törzs a mai magyarság őseinek tekinthető. Ezek szerint rendkívül sok rokoni szál köt össze minket Európa és Ázsia más népeivel. Ugyanakkor döntő mértékben meghatározó, egyszersmind integráló szerepe van a Kárpát-medencébe érkező magyar honfoglalóknak az etnogenezisünkben, amely máig hatással van a nemzettudat, a kulturális hagyomány és a nyelv fejlődésére, változására. A 895. évi honfoglalással azonban nem zárult le a magyar nép etnogenezise, hiszen azután is még évszázadokon keresztül olyan jelentős néptömegek érkeztek a Kárpát-medencébe, mint a besenyők, kunok, jászok, a különböző szláv és német nyelvű népcsoportok, zsidók, cigányok és még számos más népesség. Biológiai értelemben tehát ennek a sokszínű folyamatnak minden egyes ága-boga a magyar történet szerves és elválaszthatatlan része.

Az előadó által művelt történeti antropológia sajátos helyzetben van: míg módszertanában a fenotípusos genetika, addig a kutatási célját illetően a történelemtudományok közé sorolható. Ez utóbbi tényező teszi alkalmassá a történeti folyamatok irányának és intenzitásának megragadására. Habár hazánk népességtörténetének kezdetét nem indokolt egyetlenegy kezdő időponthoz sem rögzíteni (vagy akár különböző időpontokhoz kötni), az embertani adatok viszonylagos szűkössége, esetenként valódi hiánya – valamint az előadó főbb érdeklődési köreiből adódó hangsúlyok – óhatatlanul is leszűkítik az előadás során tárgyalandó időszak határait. Ezekből következően az előadás *a római kor kezdetétől az Árpád-kor végéig* igyekszik nyomon követni a Kárpát-medence embertani változásait bemutató kutatások eredményeit, és – vitaindító előadás lévén – felhívja a figyelmet azokra az ellentmondásokra, amelyeknek a feloldására az interdiszciplinaritásban rejlő lehetőségek teremthetnek esélyt.